

De rechtvaardigmaking des zondaars voor God als de bate des geloofs

ZONDAG 23

Ps. 84: 2.
Lezen: Psalm 32.
Psalm 32: 1, 3.
Ps. 85: 4.
Ps. 97: 7.

Geliefden,

De Heere Jezus leert ons in de gelijkenis van den Farizeër en den tollenaar de rechtvaardigmaking des zondaars voor God, met uitsluiting van al onze werken als grond. De u welbekende gelijkenis, die in Luc. 18 beschreven is, spreekt van twee menschen, die beiden opgingen naar den tempel, die op den berg Sion gebouwd was en waarheen men dus in letterlijken zin opklimmen moest. Zoo was Israël onder den dienst der schaduwen reeds voorgesteld, dat in waarheid door den Heiligen Geest geleid, des Heeren volk in het geloof uit den staat zijner zonden opklimt tot Gods zalige gemeenschap in Christus. Maar niet alle tempelgangers kenden dat wezenlijke opklimmen, zoomin als alle kerkgangers onder het Nieuwe Verbond. Het onderscheid in de beiden, die in de genoemde gelijkenis beschreven worden en van elkaar verschilden als de dood van het leven, toont dit klaar aan. De één was een Farizeër en de ander een tollenaar; de één een man van aanzien; de ander een gevloekte bij zijn volk; de één is een man, die op de hoeken der straten, ten aanhoore van ieder die over den weg gaat, bidt en zijn aalmoezen in het openbaar geeft, de ander een tollenaar, die van de Romeinsche onderdrukkers een tol heeft gepacht en

met woeker de betaalde som terugeischt en zijn eigen volk afperst. Is het wonder, dat de tollenaars door de Joden veracht en gehaat waren en dat de Farizeërs den Heere Jezus verweeten: „Hij eet met tollenaars en zondaren”. Wie wilde nu met zulke menschen, landverraders als zij waren, gemeenschap hebben? Nauwelijks kan schriller tegenstelling geteekend worden, dan de Heere Jezus in deze gelijkenis doet.

Die tegenstelling komt ook uit in het gebed, dat beiden doen. Zij zijn immers opgegaan naar den tempel om te bidden? Maar de Farizeër heeft niets te bidden; hij dankt. In het bewustzijn van zijn volle waardigheid, rechthebbend op den hemel vanwege zijn goede werken, treedt hij tot vooraan in den tempel door, tot vlak bij de heining van den voorhof der priesters. En daar breidt hij de handen uit, slaat de oogen ten hemel en staande bad hij bij zichzelf: „O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere menschen, roovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk dezen tollenaar. Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles, wat ik bezit”. Uit is zijn „gebed”. Arme man, die, blind voor zijn diepen val in Adam, zegt: „Ik ben niet als de andere menschen”. Is hij dan niet begrepen in Adams val, al pleit hij zich vrij van zonden, waarvoor hij alleen door de algemeene genade Gods bewaard is? Arme menschen, die den Heere niets te vragen, doch alleen te danken hebben, gelijk gij zelfs van de kansels hooren kunt: „Heere, onze God, wij danken u” voor dit en voor dat; terwijl het ootmoedig smeekgebed ontbreekt. En voor ons allen is het wel klaar, dat wanneer de ontdekking der zonde door den Heiligen Geest ontbreekt, wij de verzoening en reiniging in het bloed van Christus niet begeeren en niet bidden kunnen, noch pleiten. Zie nu daar achter in den tempel dien tollenaar. Wegblijven kon hij niet, maar ontdekt aan zijn gruwelijke zonden, durft hij evenmin doordringen tot diep in den voorhof. Hij kan zich bij Gods volk niet rekenen. O, die geen vreemdeling van zijn eigen hart is, kent die tijden wel, dat het hem een wonder is, de minste plaats in Gods huis te mogen betreden. Hij staat met den tollenaar „van verre” en beschaamd voor God en menschen, heeft hij niet te danken als de Farizeër, doch vanwege de smart die in zijn ziel verwekt is over zijn zonden, en door de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt, slaat hij op de borst en roept hij uit: „O God! wees mij zondaar genadig”. Voorwaar dezen zijn ge-

heel anders dan die Farizeër. O, welk een wonder, dat „zelfs de musch een huis vindt en de zwaluw een nest voor zich, waar zij haar jongen legt, bij Uw altaren, Heere der heirscharen!” dat zulke schuldige zondaren een plaats vinden, waar zij hun klacht mogen uitstorten en hun Rechter om genade bidden. Als de voornaamste der zondaren bidt de tollenaar om genade. En de uitkomst? Ook die beschrijft ons de scherpste tegenstelling tusschen de genoemde tempelgangers. Deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis meer dan die, zoo verklaart Christus. Dat beteekent niet, dat ook de Farizeër gerechtvaardigd werd, doch in minder mate dan de tollenaar. Neen, die Farizeër bleef in zijn eigen gerechtigheid doemwaardig voor God. De Schrift spreekt meermalen op die wijze, b.v. als zij zegt, dat onze gerechtigheid *overvloediger* zijn moet dan die der Farizeën en Schriftgeleerden, wat toch geenszins beduidt, dat wij in eigen-gerechtigheid nog hooger moeten opklimmen, maar dat der Farizeën gerechtigheid voor God niet kan bestaan. Zoo wil de Heere dan ook in de gelijkenis uit Luc. 18 ons zeggen, dat de tollenaar gerechtvaardigd werd, maar de Farizeër niet. Hij was en bleef doemwaardig voor God. Hoe gelukkig was dan toch die tollenaar, „Gerechtvaardigd”, d.w.z. vrijgesproken van al zijn zonden en met God verzoend, alleen om de zoenverdiensten van Christus. Zondaren worden gerechtvaardigd om niet, door de verlossing, die in Christus Jezus is. Van de rechtvaardigmaking des zondaars voor God wenschen wij thans breeder te handelen in de overdenking van *de drie en twintigste Zondagsafdeeling* van onzen Heidelbergse Catechismus.

Vraag 59: Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?

Antw.: Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben. en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Vraag 60: Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?

Antw.: Alleen door een waar geloof in Jezus Christus; alzoo dat, al is het dat mij mijne consciëntie aanklaagt, dat ik tegen alle de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder eenige verdienste mijnerzijds, uit loutere genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals hadde ik nooit zonde gehad, noch gedaan, ja, als hadde ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij

volbracht heeft, in zooverre ik zulke weldaad met een geloovig harte aanneem.

Vraag 61: Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof gerechtvaardigd zijt?

Antw.: Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijne gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toeëigenen kan.

In deze *drie en twintigste Zondagsafdeeling* zijn wij dus gekomen tot de *rechtvaardigmaking des zondaars voor God, als de bate des geloofs* en wordt ons uiteengezet

I. *welke die bate is;*

II. *hoe die bate verkregen wordt;*

III. *in welke betrekking die bate staat tot het geloof.*

I.

Het oprechte geloof is, naar de beschrijving in de zevende Zondagsafdeeling gegeven, niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houd, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil. Met die beschrijving van het *wezen* des geloofs, staat de verklaring van de rechtvaardigmaking voor God door het geloof, waarvan Zondag 23 handelt, in het allernauwst verband. Nadat toch in den Catechismus *de hoofdsom* des geloofs van vraag 22 tot 58 in de uiteenzetting van de Apostolische Belijdenis is besproken, wordt de vraag gesteld: „Wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?” *Dit alles*, wat ons in het Evangelie *beloofd* wordt, hetwelk de Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld geloof in een somma leeren, want *niets* van wat God in het Evangelie beloofde kan ter zaligheid worden gemist en het oprechte geloof omhelst dan ook al de beloften Gods, die in Christus ja-en amen zijn, Gode tot heerlijkheid. Die beloften zijn Gods uitverkorenen en hun alleen vermaakt reeds van eeuwigheid in het Verbond der Verlossing en zij worden hun in

den tijd des welbehagens toegeëigend door den Heiligen Geest en omhelsd door het geloof. Voor de verworpenen zijn geen beloften ter zaligheid gegeven; die beloften zijn niet geschonken aan het natuurlijk zaad van Abraham, maar aan diens *geestelijk* zaad, d.w.z. aan de uitverkorenen. Daarom zijn *zij* kinderen der belofte, als *I z a k* was (Gal. 3:28) en niet Ismaël; zij zijn Christi en „zoo zijt gij Abrahams zaad en naar de belofte erfgenamen” (Gal. 3:29). Hun wordt het oprecht geloof geschonken, dat dan ook genaamd wordt „het geloof der uitverkorenen” (Tit. 1:1) terwijl God naar Zijn rechtvaardig oordeel degenen, die niet verkoren zijn in hun boosheid en hardigheid laat naar Zijn gansch vrij, rechtvaardig, onberispelijk en onveranderlijk welbehagen en besloten heeft, hun met 't zaligmakend geloof en de genade der bekeering *niet* te begiftigen, zooals ter Dordtsche Synode tegen de Remonstranten werd beleden¹⁾. Aan hun moedwillige verharding worden de verworpenen overgegeven, maar door Zijn Geest en Woord vergadert Christus degenen, die Hem van den Vader gegeven zijn en Hij begiftigt hun met het geloof, waardoor zij de bate ontvangen, waarover in Zondag 23 gehandeld wordt.

Die bate wordt dus niet het eigendom van den historisch geloovige, van den „bijna” Christen, als koning Agrippa; noch van den tijd-geloovige. Of sprak Christus niet van die op de steenrots gezaaid worden? Zij hebben geen zaligmakende bate van hun geloof. „Zij zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben het Woord met vreugde ontvangen; en deze hebben geen wortel, die maar voor een tijd gelooven, en in den tijd der verzoeking wijken zij af:” (Luc. 8:13). Ook Matth. 7:22 diene hier ten bewijs. „Velen zullen te dien dage zeggen: „Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam duivelen uitgeworpen, en in Uwen Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: „Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt”. Van Simon den toovenaar staat geschreven, dat ook hij geloofde en gedoopt werd en gedurig bij Filippus bleef en zich ontzette, ziende de teekenen en groote krachten, die er geschieden. Maar als hij meent, dat de gave Gods door geld verkregen wordt, wijst Petrus niet alleen met heilige verontwaardiging Simons geld af, maar verwijst hij hem zelfs ten verderve; en verklaart voorts; „Gij hebt geen

¹⁾ V Art. 1, 6 en 15.

deel noch lot in dit Woord; want uw hart is niet recht voor God”. Trots zijn gelooven was Simon een gansch bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid.

Het is dus volstrekt ongenoegzaam gedoopt te zijn en Gods knechten aan te hangen; bij de ware kerk zich te voegen en over Gods werk zich te verwonderen. Bij den historisch, meer nog bij den tijd-geloovige vindt ge dat alles ook; en deze „geloovigen” komen eeuwig om, wijl zij de rechte gemeenschap aan Christus missen, die alleen door zaligmakend geloof bekomen wordt. Wij mogen ons willen troosten met de zaligheid en beweren de goede keus gedaan te hebben, gelijk wonderden in onze oppervlakkige, koude dagen, waarin het welhaast onwrikbaar vaststaat, dat elk belijder der „Gereformeerde leer” zalig wordt, de bate des geloofs tot rechtvaardiging der ziel is alleen hunner die door Gods genade, alles door het waar geloof mochten omhelzen, wat God Zijn volk beloofd heeft en bevolen te gelooven, gelijk ons de Twaalf Artikelen hebben geleerd. Het moet ons wel tot nauwgezet zelfonderzoek dienen, of wij in beginsel deelachtig werden, wat de onderwijzer ons voorhoudt als te zijn de bate des geloofs. Die bate is: „dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, en een erfgenaam des eeuwigen levens”.

Voor God rechtvaardig! dat is niemand van nature. Wij allen zijn verdoemelijk voor God: „Wij weten nu, dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de wet zijn; opdat alle mond gestopt worde en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij”. Gevonnist door Gods onkreukbaar recht aanschouwen wij het levenslicht; van het uur onzer ontvangenis af zijn wij voorwerpen van Gods toorn. Rechtvaardig voor God *wordt* ook niemand door eigen toedoen. Hoe vroom hij ook zich aanstelt, uit de werken der wet wordt geen vleesch gerechtvaardigd voor God. Cherubin en een vlamme lemmer eens zwaards bewaken den toegang tot den boom des levens. Rechtvaardig is alleen hij, die aan het vlekkeloos recht Gods voldoening schenkt; één enkele zonde stelde alle menschenkind schuldig ten eeuwigen doode; en uit dat oordeel der verdoemenis, dat elken polsslagen van ons leven bij vernieuwing wordt ingeroepen, kan niemand in hemel noch op aarde, ons verlossen, dan Eén, n.l. Christus. Rechtvaardig voor God is hij, die in Christus is geborgen. „Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.” En in Christus is de rechtvaardig-

ging, omdat Hij aan het geschonken recht Zijns Vaders volkomen *voldoening* schonk, door Zijn offerande, aan het kruis volbracht. Op grond van die *algeheele* voldoening is Hij, als Borg, en is Zijn volk in Hem vrijgesproken van schuld en straf en wordt hun het eeuwig leven. Want de rechtvaardigmaking is een Goddelijk vrijspreken gelijk de rechters in de vierschaar doen. Rechtvaardigmaking en heiligmaking zijn dus, hoewel onafscheidelijk aan elkaar verbonden, wèl te onderscheiden. De Roomsche kerk verwacht deze beide weldaden uit het genadeverbond, doch Gods Woord, in het licht der Hervorming bij vernieuwing opgegaan, doet ons de rechtvaardigmaking kennen, als een vonnis van God den Vader als Rechter; de rechtvaardigmaking is de *volkomen* vrijspraak Gods. Van beiden één toch, de rechter moet veroordeelen of vrijspreken; hij stelt door zijn rechtelijk vonnis schuldig of niet schuldig. Welnu, zoo dan spreekt God Zijn volk volkomen vrij van alle zonde-schuld en straf in Christus en Hij kent hun een recht ten eeuwigden leven toe; een halve rechtvaardigmaking bestaat dus niet. Die rechtvaardigmaking wortelt in de *eeuwigheid*. Vóór de grondlegging der wereld is het Lam geslacht, uit kracht waarvan de geloovigen in de ruste konden ingaan, ook eer Christus in het vleesch verschenen is, wjl zij in de Borgstelling des Middelaars van eeuwigheid voor God als rechtvaardig stonden. Wie lust heeft over dit leerstuk meer te lezen, verwijzen wij gaarne o.a. naar Comrie's brief en missive over de rechtvaardigmaking, die een helder, krachtig pleidooi bevat tegen alle Pelagiaansch snoeven op 's menschen eigen krachten en gerechtigheden. Tegen de Remonstranten hebben de Dordtsche vaders streng volgehouden, dat de uitverkoren zondaar gerechtvaardigd wordt *éér hij gelooft en zich bekeert*; als *zondaren* worden zij gerechtvaardigd en niet als geloovigen en dat met volle handhaving van de gerechtigheid Gods. Toen Arminius voor de Staten van Holland de stelling poneerde, dat God in de rechtvaardigmaking van de stiptheid van Zijn recht afstapt en den troon van Zijn genade beklimt, antwoordde Gomarus met het veelbetekennend woord ten rechte, dat hij met zulk een gevoelen niet zou durven sterven en voor Gods rechterstoel verschijnen. Neen, met zulk een gevoelen zal niemand voor Gods rechterstoel kunnen verschijnen. Zóó groot is echter de vijandschap der Arminianen tegen de rechtvaardigmaking alleen om de

zoenverdiensten van Christus, dat zij in hun vergadering, den 5en Maart 1619 te Rotterdam gehouden, besloten, nimmer met de Gereformeerden te vereenigen vóór en aler werd „gecondemneerd ende gebeterd de leer: dat de mensch gerechtvaardigd wordt, als hij nog goddeloos is en dat alzoo de vergeving der zonden gaat vóór de bekeering.” Zoo groot is de ergernis der Remonstranten, dat in hun oog niets valscher is dan de Bijbelsche leer, „*dat de geloovigen met Christus' gerechtigheid bekleed en met de vergeving der zonden beschonken worden, eer zij gelooven*”. Doch dan moet er ook zijn een rechtvaardigmaking vóór het geloof, gelijk Voetius zoo duidelijk zegt in zijn Catechismus, die wel in niet één gezin ontbreken moest. En die rechtvaardigmaking vóór het geloof is *a* van eeuwigheid in 't Verbond der Verlossing en *b* in de opstanding van Christus. In Christus is Gods volk uitverkoren; in Christus staan zij krachtens Gods onveranderlijk verbond van eeuwigheid rechtvaardig voor God. Zij allen waren dan ook in Christus, toen Hij leed en stierf; zij allen werden in Hem gerechtvaardigd, toen Hij werd opgewekt uit den dood en gerechtvaardigd van den Geest. Ze zijn in Hem verheerlijkt aan des Vaders rechterhand. Hierin ligt de onwrikbare grond der zaligheid. Wie dien grond leggen wil in wat Gods volk ervaart, geniet, gelooft, zet geheel de zaligheid op losse schroeven en onderwerpt het rechtvaardig zijn voor God aan de bestrijdingen des satans en de vertwijfelingen des ongeloofts. Alleen Christus staat boven satans bereik; en in Hem ligt Gods volk veilig, en de rechtvaardiging in Hem staat vast, eeuwig en altoos. „God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is; Die ook voor ons bidt.” Maar dit is geenszins de *d a d e l i j k e* rechtvaardigmaking, zooals Brakel zegt; die geschiedt door het geloof, hier in den tijd, in de ziel van Gods kinderen. Deze rechtvaardiging in Christus van eeuwigheid en in Arimathæa's Hof, moet de onze worden door het geloof. Want wij zijn van nature verdoemelijk, liggen onder Gods recht veroordeeld, en staan buiten Christus' offerande, tot den tijd toe, dat God ons uit genade de gerechtigheid van Christus schenkt en ons in die toerekening ook dadelijk vrijspreekt. Helaas, breede scharen van hen, die het voor de rechtvaardiging in Christus opnamen, zagen dit voorbij. Het werd dan de redeneering,

dat men van eeuwigheid gerechtvaardigd was en diensvolgens in een verzoenden staat met God stond, en zoo geboren was. Hoe? Zou God nog op hen toornen? Dat ware inconsequentie stellen in God. Zoo moest wel een doorn in hun oog worden dat volk, dat onder schuld en zonden gebogen, de grootheid van zijn kwaad voor God erkende, en smeekte om behoud. Zoo moest men van de bevinding der heiligen wel gaan spreken, als van op dool geraakte vroomheid; maar om, o ontzettende zaak, met een beredeneerd geloof tenslotte buiten Christus eeuwig om te komen. Het heeft God behaagd de rechtvaardigheid in Christus hier in den tijd Zijn volk te doen geworden door het geloof. En zoo langen tijd wij buiten Christus leven, gelijk de Efezen eertijds waren zonder Christus (2:12) verkeeren wij in een onverzoenden staat met God, zijn wij voorwerpen des toorns, hebben wij geen hoop op de zaligheid, zijn wij zonder God in de wereld; en zijn wij erfgenamen der rampzaligheid. Wij moeten door het geloof in Christus ingaan, zal onze schuld worden verzoend en onze ziel gerechtvaardigd, een erfgenaam des eeuwigen levens worden. Dat is nu het deel van al Gods volk en zij hebben den troost er van voor zoover zij zulk een weldaad door het geloof aannemen.

Zóó is de bate des geloofs, de rechtvaardigmaking des zondaars voor God. Hierbij bepalen wij ons nu in de tweede plaats als wij vernemen hoe die bate verkregen wordt.

II.

De Catechismus antwoordt op de vraag: „Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?” „Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus”. En dat dit geloof in Christus niet buiten het-zieleven omgaat, meer is dan een consciëntieel toestemmen, dat alleen Christus' gerechtigheid onze schuld voor God bedekken kan, leert datzelfde antwoord, als het spreekt van de verklaring der consciëntie; het wegvallen onzer verdiensten; het toerekenen van Christus' volkomen genoegdoening en het vrijstaan voor God. Wij komen tot de geloofsomhelzing van wat Christus voor de Zijnen verwierf, nimmer dan door de bevindelijke ervaring van onzen verloren staat. Van nature zijn wij blind voor het oordeel, dat om de zonde op ons rust; kennen onze zonden niet. Het is het werk des Heiligen Geestes ons uit onzen allendestaat te overreden. Die overreding gaat soms met zeer groote angsten gepaard, zoodat de ziel in waarheid

zeggen kan: „De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.” Toch moge groote benauwdheid nimmer als kenmerk gesteld van de zaligmakende overtuiging. God wil soms Zijn volk leiden aan zeer stille wateren, terwijl helsche angsten dikwijls zijn in de goddeloozen en bange consciëntiewroeging bij de algemeene overtuiging. Zware overtuiging is op zichzelf geen kenmerk van genade. Velen, die gedurende eenigen tijd onder zware consciëntiewroeging, gewerkt door de algemeene overtuigingen des Heiligen Geestes, dagen en nachten hebben doorgebracht, is overkomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt: „de hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel; en de gewasschen zeug tot de wenteling in het slijk”. Ter toetsing uwer en anderer zielen zult ge een beteren toetssteen moeten aanleggen, dan zware overtuiging. Zij, die daarin hun kracht zoeken, zijn niet alleen hooge christenen, die velen van Gods kinderen bedroeven, doch misleiden anderen en leggen een ander fundament, dan hetgeen gelegd is, Jezus Christus den Gekruiste. De onderwijzer spreekt dan ook niet van de zwaarte der doorleefde ziele-angsten, doch van de waarachtige overtuiging waarin de zondaar gedagvaard voor Gods rechterstoel, door zijn eigen consciëntie wordt verklaagd. God is door de zonde onze Rechter geworden en Hij geeft dit Zijn volk te verstaan. In de waarachtige ontdekking krijgt de zondaar met God te doen. Hij ziet zich voor het recht des Heeren Heeren. En God kan van Zijn recht niet afstaan, doch eischt volkomen voldoening tot de laatste penning toe. Dat doet dien ontdekte zondaar met allen ernst zoeken naar een middel ter ontcoming aan het oordeel. O, hij vlucht van kamer in kamer; hij belooft den Heere beterschap; hij verlaat de paden der zonde en keert zich tot Gods huis en zoekt bij Gods kinderen. En toch bij dat alles is het hem menigmaal een schrik van rondom. Soms, ja, grijpt hem de rijke noodiging van het Evangelie; o, soms kan zijn ziel innig klagen voor God en smeeke om behoudenis; soms is de hoop levendig; hij is toch nog in het heden der genade, al moet hij God toestemmen dat Hij recht zou zijn, indien Hij hem voor eeuwig verdoemde, de mogelijkheid van behoud is nog niet afgesneden. Maar toch onder dat alles blijft Gods recht voldoening verdienen en in stee van ook maar één kwadrantpenning af te doen, wordt de schuld dagelijks meerder. Niet alleen de wet vloekt,

maar satan verwijt en de eigen consciëntie beschuldigt. Ontkoming is er niet. Alleen de dood staat voor oogen; de bloedwreker jaagt op de hielen, dag en nacht. En terwijl alles ontzinkt, roept de zondaar in dien bangen nood, als hij Gods oordeel recht keurt: „Is er eenig middel waardoor wij deze straf ontgaan en wederom tot genade komen?” En het is daar, waar wij geheel teneinde zijn aan alle uitvlucht, waar ons alle steunsel in den mensch ontnomen wordt, dat ons Christus, de Hemelsche Advocaat wordt ontdekt, van Wien Johannes schrijft: Wij hebben een voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige. Uit Hem vloeit de troost en hope onzer ziele; in Hem is gerechtigheid en verlossing; op Hem wordt het oog van den verlorene gericht, om behouden te worden van Gods toorn. Ja, gelijk iemand, die voor den aardschen rechter gedagvaard wordt, met zijn advocaat onderhandelt, en doordat deze voor zijn zaak goede verwachtingen koestert, bemoeidigd wordt, zoo onderhandelt Gods volk door het geloof met Christus en grijpt het moed ter behoudenis, omdat Hij hen inleidt in Zijn borgwerk en van het algenoegzame tot volkomen voldoening der zonden Zijn volk overtuigt. Hij is blank en rood en draagt de banier boven tienduizend! O, die zoete samenspreking met Christus! Wat al troostvolle toespraken vloeien van Zijne lippen in de beloften, die Hij Zijn volk toeëigent. En toch... de rechtvaardiging des zondaars; de vrijspraak van schuld en straf is niet Zijn werk, maar het werk Zijns Vaders. Niet de Advocaat, doch de Rechter spreekt den beschuldigde vrij. Vele zielen, voor wien dit verborgen bleef, verkeerden dan ook menigmaal in groote bestrijding; het is of Gods toorn op hun ziel nog brandt en het recht Gods hen nog zal verdoemen. Als zij denken aan den dood, heeft al wat in hen is. Het blijft de groote vraag: „Zullen zij God kunnen ontmoeten?” De vrede huns harten zal toch vloeien uit de rechtvaardiging, gelijk Paulus in Rom 5:1 zoo duidelijk leert. Door den loop der tijden heen schijnen wel weinigen tot dat vol geloofsbewustzijn gekomen te zijn, dat waar God hen in Zijn gespannen vierschaar afsneed, zij om het genoegdoen van Christus een volkomen vrijspraak in hun hart ontvingen in de verzegeling des Heiligen Geestes, dat God niet meer op hen toornen, noch hun schelden zal. Dat is het toch wat de onderwijzer ons leert, dat God de Vader om het genoegdoen van Christus ons zoo volkomen vrijsprekt, „als hadden wij nooit

zonde gehad noch gedaan, ja, dat ons eigendom aan Christus' voldoening zoo volkomen is, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft”. In die gehoorzaamheid van Christus, die de onze wordt door het geloof, en beide *het lijden volbracht*, dat door de wet geëischt werd om de wet van haar vloek te ontwapenen, en de *dadelijke* gehoorzaamheid schonk, die recht geeft ten eeuwigen leven, ligt daarom alleen en geheel de grond onzer rechtvaardigmaking, die ons in een verzoende betrekking stelt tot God en doet uitroepen met aanbidding en in het genieten van de wezenlijke vrijheid van Gods kinderen: „Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen maar naar den Geest.” God zweert hen, dat Hij niet meer op hen toornen noch schelden zal. Mijne Geliefden, hoe groot is 't voorrecht toch van hen, die in de vierschaar hunner consciëntie gerechtvaardigd werden voor God en door de verzekering van den Heiligen Geest een eeuwige vrijspraak van den Vader op grond van Christus' gerechtigheid mochten ontvangen. Die vrijverklaring is voor al Gods volk, de meest bekommerde niet uitgesloten, doch de in de ziel verzekerde vrijspraak van het eeuwig oordeel, doet ons in de vrijheid staan, alleen voor zoover wij deze weldaad met een geloovig hart aannemen. Daarom blijft zulk een troost voor al Gods kinderen in de volkomen betaling door Christus' dood en de rechtvaardiging in Zijn opstanding! Hoe de verklager der broederen ook benauwt en de wet dreigt en de consciëntie is als een voortgedreven zee, God zal eenmaal hun ziel eeuwig vrijstellen, wijl Christus Zijn bloed niet vergeefs stortte. Maar toch blijft het naar den aard van het nieuwe leven en om de verheerlijking Gods en tot den vrede en rust onzer zielen, zoo onmisbaar te komen tot deze welbewuste, door Gods Geest verzegelde vrijspraak in Christus, waartoe wij al Gods kinderen zouden willen aansporen met allen ernst te staan. Evenwel niet in het geloof of de geloofsoefening ligt de grond voor het rechtvaardig zijn voor God, maar geheel alleen in de *genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, die God, zonder eenige mijner verdienste, mij uit loutere genade schenkt en toerekent evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, in zoover ik zulk een weldaad met een geloovig hart aanneem*. De toerekening gaat dus aan het aan-

nemen des geloofs vooraf, hoewel deze beide niet te scheiden zijn. Het is dus niet zóó, dat Gods volk de volkomen voldoening van Christus aanneemt en daarmee tot den Vader gaat, om vrij spraak van zonden en het eeuwig oordeel te ontvangen, maar dat God de door Christus verworven gerechtigheid den Zijnen toepast en de aanneming des geloofs volgt. Die toerekening geschiedt in de wedergeboorte; God ziet in het uur der minne Zijn volk *dadelijk* in Christus aan, als met Hem verzoend; eigent het m.a.w. Christus volkomen toe met al Zijn zoen- en kruisverdiensten, schenkt hun den Heiligen Geest in het hart, Die hen overbrengt uit den staat der verdoemenis in den staat der verzoening met God; doch, zooals wij boven reeds bespraken, de troost hiervan hebben Gods kinderen voerzover zij zulk een weldaad met een geloovig hart door de werking des Heiligen Geestes aannemen. Het geloof valt dan ook *als grond* van de rechtvaardigmaking geheel weg, waarop de Catechismus ten slotte wijst in vraag 61 en waarbij wij nu nog onze aandacht enkele oogenblikken bepalen, als wij overdenken:

III.

in welke betrekking de rechtvaardigmaking staat tot 't geloof.

Vr. 61: „Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt? Op die vraag wijst de catechismus allereerst op de waardigheid van het geloof, om dan het geloof geheel en al te laten wegvallen als grond van de rechtvaardigmaking. „Niet dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam zij” zegt de onderwijzer. Het geloof heeft groote waardigheid. Zonder geloof is het onmogelijk God te behagen; die in Mij niet gelooft, zegt de Heere Jezus, zal verdoemd worden. Daarentegen, die in Hem gelooft heeft het eeuwige leven. Maar hoe groot de waardigheid van het geloof ook zijn moge, het valt als grond in de rechtvaardigmaking des zondaars voor God geheel weg. In de rechtvaardigmaking is het geloof lijdelijk; het werkt niet, maar ontvangt; het wordt vergeleken bij een hand, doch is niet een hand die werkt en verdient, maar eene, die ontvangt en omhelst; het ontvangt Christus en Zijn genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid. Gods Woord zegt ons dan ook zoo nadrukkelijk, dat Gods uitverkorenen niet rechtvaardigd worden *om*, maar *uit* en *door* het geloof. De grond, waarop God de Vader, Die de geschonden gerechtigheid van het Wezen Gods handhaaft en aan Wien dan ook de Zoon Zichzel-

ven opgeofferd heeft, den zondaar rechtvaardigt, is niet het geloof, maar alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, die door toerekening van Gods zijde alleen, naar Zijn souverein welbehagen, het eigendom des zondaars worden. Aan die genoegdoening van Christus voegt het geloof niets toe, doch het omhelst deze alleen, zoodat zij het eigendom der ziele wordt. Wij hebben hierop wel nauwkeurig acht te slaan, opdat wij niet in Pelagiaansche wateren verzeilen. Arminius legde de grond der rechtvaardigmaking *in het werk des geloofs*, maar Gomarus antwoordde ten rechte, „*hetgeen onvolmaakt is en met zonden besmet, is onze rechtvaardigheid niet, waardoor wij voor God gerechtvaardigd worden. Nu is het zeker, dat het geloof der gerechtvaardigden in dit leven onvolmaakt is en met zonden besmet, waaruit volgt, dat het geloof onze rechtvaardigheid niet is, waarmede wij gerechtvaardigd worden.*” In de rechtvaardigmaking leert dan ook Gods volk, zoo het verwaardigd wordt in de vierschaar der consciëntie deze te doorleven, wel klaar verstaan dat het geloof wegvalt en eerst werkzaam wordt wanneer de vrij spraak des Vaders in Christus hun wordt toegeëigend en zij deze mogen omhelzen. Niet vanwege de waardigheid des geloofs zijn zij Gode aangenaam, doch alleen in Christus. Zijn genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid is hun gerechtigheid voor God. Die en die alleen, geheel en volkomen, zonder eenige toevoeging.

Maar in welke betrekking staat de rechtvaardigmaking dan tot het geloof? Hoe komt dan het geloof nog in de rechtvaardigmaking te pas? Alleen, zooals wij reeds opmerkten, als de hand, die ontvangt en aanneemt. Vrijverklaard van eeuwigheid in de besluiten Gods; vrijgesproken in de opstanding van Christus, Die is opgewekt tot hun rechtvaardigmaking, worden Gods uitverkorenen *dadelijk* gerechtvaardigd door de toerekening van Christus en Zijn weldaden aan hen en omhelzen zij die vrij spraak, zich beroemend door het geloof en verkrijgend den vrede Gods, die alle verstand te boven gaat en harten en zinnen in Christus bewaart. Zingen wij hiervan nu uit Psalm 85 : 4:

Dan wordt gena van waarheid blij ontmoet,
De vrede met een kus van 't recht begroet;
Dan spruit de trouw uit d'aarde blij omhoog;
Gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog.

Er is alzoo een rechtvaardigmaking in de besluiten Gods van eeuwigheid en in de opstanding van Christus. Die rechtvaardigmaking *vóór* het geloof hebben de Gereformeerden met hand en tand verdedigd tegen de Remonstranten. Doch daarmede hebben zij geenszins ontkend, dat een rechtvaardigmaking *dóór* het geloof ons onmisbaar is. Comrie o.a. heeft scherp partij gekozen tegen hen, die dit loochenden en wij hebben ons aan de zuivere leer van Gods getuigenis te houden. Daarmede staat of valt de kerke Christi, die gebouwd is op het vaste fundament der apostelen en profeten. Wat ik u, jong en oud, bidden moge, onderzoekt toch de Schriften en de nagelaten geschriften onzer Gereformeerde theologen, opdat gij in den stroom des tijds niet wordt medegesleurd, verder en verder van de zuivere waarheid af. Laat het uw vermaking zijn, in de leer, van de vaderen ons overgoleverd, uw treden vast te maken. De openbare wereldling bioscoopt en danst en zoekt vermaking in den dienst der zonde, maar moge het ons gegeven worden bij Gods Woord te blijven en onze zinnen daarin te oefenen. Maar geeft toch uw ziel geen rust bij de historische kennis van de zuivere leer. Wij moeten bevindelijk leeren kennen de rechtvaardigmaking door het geloof. Laat de Antinomiaan spotten en in zijn goddeloos leven verharden, zich beroehend in een rechtvaardigmaking *vóór* het geloof; hij zal eens staan voor Gods rechterstoel en zijn vonnis ontvangen van Hem, Die rechtvaardig oordeelt. Ook tegen hen, die de bevinding der heiligen verachten en roemen in hun ijdel historiëel vertrouwen op Christus, zij het volgehouden, dat ons van noode is in dit leven *dóór* het geloof gerechtvaardigd te worden. En die rechtvaardigmaking *dóór* het geloof gaat niet buiten ons zieleleven om. Wie daarvan vreemdeling blijft, zal eens worden weggeworpen in den poel, die brandt van vuur en sulfer. O, mijn onbekeerde hoorder! binde God de noodzakelijkheid op uw hart om aan deze zijde van het graf met Hem verzoend te worden, eer gij voor den rechterstoel Gods staan zult, als uw leven zal worden afgesneden en reeds uw ziele zal ontvangen het oordeel der verdoemden, wachtend den grooten dag des oordeels met de wederkomst van Christus op de wolken des hemels, als Hij u naar ziel en lichaam beide zal werpen in de hel. Van dat oordeel wordt Gods volk verlost. Ook zij hebben zich der verdoemenis waardig gemaakt; ook zij zijn kinderen des toorns van nature. Maar het heeft den Heere behaagd hen uit den staat des doods

over te zetten in dien der genade. Er is een oogenblik in hun leven aangebroken, dat God hen te sterk werd en naar den rijkdom Zijner genade hun de gerechtigheid van Christus toerekende. Van eeuwigheid reeds waren zij in hun Hoofd begrepen en in Zijn borgstelling gerechtvaardigd, alsook in Zijn opstanding uit den dood. Maar zij leefden voort in hun natuurstaat, onverzoend met God, tot de Heere inging in het huis van den sterkgewapende om hem diens vaten te ontrooven. Zij werden *dadelijk* in Christus gerekend en dat kon alleen, omdat zij in Hem waren van de grondlegging der wereld. Maar wat de Heere in hen wrocht, wil Hij hen door de oefening des geloofs doen verstaan. En wat is dan toch de bediening van den Heiligen Geest van noode om ons af te snijden van alles, waarin wij onzen grond zoeken buiten Christus! Geloof toch, dat wij *als zondaren* moeten gerechtvaardigd worden en dat in de vierschaar van Gods recht niets medetellen zal van al de bevindingen onzer ziel en wij daar niet komen, omhangen met vele beloften, doch als *doemwaardigen* in Adam. Velen bespreken de rechtvaardigmaking zonder dat zij ooit van hun gronden zijn afgestooten; velen zelfs van Gods kinderen houden zich voor gerechtvaardigd, omdat zij door het geloof op Christus mochten zien en in Hem vinden den eenigen Advocaat in het hof des hemels; maar de vrijspraak des Vaders ontvingen zij niet. Hoe zouden zij dan gerechtvaardigd zijn? Berust de uitspraak van 't vonnis niet alleen bij den rechter? Vooral in deze donkere dagen, waarin de onderscheiding van de geestelijke weldaden meer en meer zoek raakt, is het wel noodig nauwkeurig acht te geven op hetgeen God werkt in de rechtvaardigmaking van Zijn volk door het geloof; niet om de kleinen in de genade neer te slaan, maar om hen te meer heilig verlangend te maken naar de weldaden, die God in Christus Zijn volk geschonken heeft en door het geloof bewust deelachtig maakt. Zou uw hart naar die weldaad niet uitgaan, bekommerd volk van God, dat zoo menigmaal, als schuldig aan Gods recht, geen grond vindt om te rusten? Zoekt toch door het geloof Christus te kennen. Zie toch naar de vrijspraak des Vaders. Met de bevestigingen van een aardsch advocaat kan men bedrogen uitkomen, doch Christus, de Hemeladvocaat, misleidt nooit. Hij doe u zich in Hem beroemen: „Gij, Heere, hebt mijn ziel gered van den dood; mijn oogen van tranen; mijn voet van aanstoot.” Amen.